

УДК 331

ФОРМУВАННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА»

*Євтушенко Н.С., к.т.н., доцент, доцент кафедри «Безпека праці
та навколишнього середовища»*

*Твердохлебова Н.Є., PhD, доцент кафедри «Безпека праці
та навколишнього середовища»*

**Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»**

Концепція ризик-орієнтованого мислення студентів передбачає здатність до здійснення запобіжних дій для виключення потенційно можливих невідповідностей техногенної безпеки, аналізу всіх виявлених невідповідностей вимогам та принципам, а також здійснення дій щодо запобігання повторному виникненню ризику, що відповідають їхньому впливу. Щоб відповідати вимогам безпеки, студентам необхідно вміти планувати та здійснювати дії у відповідь на ризики та можливості. Реагування на ризики та можливості створює основу для підвищення результативності системи техногенної безпеки, досягнення більш високих результатів та запобігання негативним наслідкам.

У даний час у зв'язку з інтенсивністю розвитку виробничих процесів, появою нових видів діяльності людини, охорона праці набуває все більшого значення [1, с.40]. Кафедра “Безпека праці та навколишнього середовища” Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” здійснює підготовку фахівців з охорони праці (бакалаврів та магістрів за спеціальністю 263 – “Цивільна безпека”).

Педагогічні принципи визначили теоретико-методологічну стратегію формування ризик-орієнтованого мислення студентів, які у своїй сукупності вони мали забезпечити вирішення наступних завдань: формування потреби студентів у безпечній реалізації професійного виду діяльності, інтеграція знань про окремі аспекти забезпечення безпеки життєдіяльності у єдиний взаємопов'язаний (взаємообумовлений) комплекс, посилення практико-орієнтованої спрямованості умінь і навичок забезпечення безпеки життєдіяльності, що формуються, збільшення частки самостійності в процесі оволодіння знаннями, вміннями, навичками безпечної життєдіяльності з метою ініціювання ризик-орієнтованого мислення студентів. Роль освітньої функції полягає у її сприянні активному засвоєнню студентами змісту освітньої програми, трансформації отримуваних знань у навички та вміння, у формуванні початкового досвіду вирішення професійних завдань [2, с.67].

Ризик-орієнтоване мислення студентів зі спеціалізації охорони праці є процесами пізнання студентами промислових об'єктів і виробничих процесів та відносин та їх зв'язків, вирішення завдань безпеки, визначення можливого ризику, передбачення наслідків. Це процес роботи свідомості, переробки знань безпеки, що надходить нової науково-технічної інформації та отримання результатів: прийняття управлінських рішень щодо запобігання негативним наслідкам, розробка нових безпечних технологій.

Студенти набувають умінь та навички розумової діяльності: осмислення нормативної бази України з питань охорони праці, матеріалу навчальних дисциплін, виділення принципів та закономірностей; аналіз виробничих ситуацій та синтез нових рішень та способів організації, абстрагування та конкретизація, індукція – дедукція, класифікація, узагальнення, систематизація доказів; побудова доповіді, презентації, аргументування запропонованих рішень; формулювання висновків про небезпеку та безпеку, умовиводів про зміст ризику, вирішення завдань, проблем.

Педагогічний процес формування ризик-орієнтованого мислення студентів технічного навчального закладу передбачає навчання усвідомленню феномену ризик-орієнтованого мислення в єдності трьох втілень: людина сама визначає те, що для неї прийнятно з урахуванням можливих негативних наслідків, наявність моральних установок на збереження життя та здоров'я людей та соціальних цінностей розвитку суспільних відносин, що виключають небезпеку. Педагогічна технологія формування ризик-орієнтованого мислення студентів – проектування та відтворення педагогічних дій, спрямованих на досягнення мети освіти – оволодіння культурою безпеки життєдіяльності, заснованої на системі набутих знань про соціальний та техногенний ризик, усвідомлення необхідності запобігання можливому ризику та досвіду попередження.

Список використаних джерел:

1. Євтушенко Н.С., Твердохлебова Н.Є. Щодо важливості питань з охорони праці на підприємстві. *Безпека людини у сучасних умовах: матеріали XII Міжнарод. наук.-метод. конф. та 139 Міжнарод. наук. конф. Європейської Асоціації наук з безпеки (EAS)*, м. Харків, 7–8 грудня 2020 р. Харків, 2020. С. 40-42.
2. Євтушенко Н.С. Ефективність педагогічних умов формування готовності студентів спеціальності «Цивільна безпека» до самостійної роботи засобами інноваційних технологій. / *Управління якістю підготовки фахівців в умовах цифрової педагогіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції*, м. Харків, 22-23 грудня 2021 р, Харків, 2021. С. 67-68.